

Stichting Nour kijkt met trots en plezier terug op een succesvol jaar. In 2016 bouwden we voort aan kennisuitwisseling met ons groeiende netwerk in Marokko.

Na een verkennende start in 2012 met een klein pilotproject, heeft het werk van stichting Nour zich uitgebreid tot drie aandachtspunten op het gebied van kinderen met ontwikkelingsstoornissen.

1. Tools voor ouders
2. Speciaal onderwijs
3. Uitwisseling van kennis

Ons werkgebied is het zuiden van Marokko, regio Ouarzazate, maar ons netwerk is groeiende en onze netwerkactiviteiten strekten zich in 2016 uit tot verschillende plaatsen in Marokko.

Tools voor ouders

Sinds 2012 werken wij samen met de oudervereniging 'Ibtisama' in Ouarzazate. Ook in het afgelopen jaar organiseerden wij verschillende activiteiten samen met hen en op verzoek van de ouders.

Onderzoek naar de behoeften van ouders

In de zomer werkten wij mee aan een internationaal onderzoeksproject gericht op de behoeften van opvoeders van kinderen met autisme. Wat hebben zij nodig? Welke ondersteuning krijgen zij en waaraan hebben ze behoefte? Vinden ze de zorg voor een kind met autisme zwaar? Hoe zou die te verlichten zijn? Waar halen ze informatie vandaan en welke vragen om informatie hebben zij?

Het project was een samenwerking tussen Autism Speaks (grote internationale organisatie op gebied van autisme), het AMCN (American Moroccan Competence Network; een organisatie van migranten uit Marokko in de VS, die projecten ondersteunen in Marokko); studenten van een Amerikaanse universiteit; het ministerie van Migratie-zaken en onze stichting Nour.

De studenten waren 2 maanden in Marokko en interviewden met hulp van tolken meer dan 200 ouders of professionals! Tijdens hun week in Ouarzazate organiseerden stichting Nour en 'Ibtisama' de ontmoeting met ouders en de begeleiding van studenten. Het was een bijzondere ervaring voor iedereen en het leverde een schat aan gegevens op, die kunnen helpen bij het ontwikkelen van projecten voor ouders.

Floorplay voor ouders van kinderen met autisme

Claudine Dietz bezocht ons project gedurende een week. Zij is klinisch psycholoog en specialist op het gebied van jonge kinderen met autisme en de methode "Floorplay". Met Floorplay stimuleer je de sociale ontwikkeling door middel van spel en gedeeld plezier. Veel kinderen met autisme die 'Ibtisama' bezoeken zitten volledig in hun eigen wereldje. Voor ouders en leerkrachten is het heel moeilijk contact met hen te krijgen. Claudine bezocht enkele kinderen thuis, samen met de teamleden van Ibtisama. Ze observeerde en zocht samen met ouders naar een ingang. Vaak bleek die op een heel sensorisch niveau te liggen: wiegen in een deken, muziek luisteren en spelen met licht. Het leverde ontspanning en veel glimlachjes op bij kinderen, ouders en team.

Vragen van ouders over gedrag

Tijdens de uitwisselingsbezoeken in voor- en najaar bezochten we veel ouders van kinderen met ontwikkelingsstoornissen en autisme, om specifieke vragen over opvoeding of onderwijsmogelijkheden te beantwoorden. Dit deden we altijd in samenwerking met een vrijwilliger van de oudervereniging, zodat we steeds van beide kanten kennis konden delen in de praktijk. Bovendien brachten we zo nieuwe gezinnen in contact met de oudervereniging die hen tot steun kon zijn als wij weer weg gingen.

Onderwijs

Kinderen met leer-, of ontwikkelingsproblemen in het regulier onderwijs

De inspecteur van onderwijs vroeg ons vorig jaar om advies over kinderen die speciale zorg nodig hebben en in het regulier onderwijs zitten. De vraag was: hoe herken je hen tijdig en hoe kan je in kaart brengen waar het probleem ligt?

In het voorjaar van 2016 gingen we op zijn verzoek aan de slag op een basisschool. De directeur van de school koos twee leerlingen waarover hij de meeste zorgen had. Wij brachten een test mee waarmee je cognitieve vermogens in kaart kan brengen. Alleen ... geen van de bestaande tests is genormeerd in Marokko. Het is dan ook de vraag of ze daar bruikbaar zijn. We bespraken dat met Marokkaanse psychologen die met dezelfde vragen worstelen. Daarom organiseerden we een pilotproject op deze school.

We vormden een team met 2 Marokkaanse psychologen uit Marrakech die geïnteresseerd waren in deze cognitieve test, 2 Nederlandse studentes orthopedagogiek met Marokkaanse wortels en 2 Nederlandse orthopedagogen van stichting Nour. In een week bestudeerden we de test en discussieerden over het gebruik in Marokko. We onderzochten 8 kinderen op school: de twee kinderen waarover zorg was en 6 klasgenootjes waarover geen zorgen waren ter vergelijking. Aan het eind van de week gaf het team advies aan ouders en leerkrachten. We constateerden dat een test als deze ontzettend nuttig zou zijn in Marokko, maar dat normeren en aanpassen echt noodzakelijk is. We fantaseerden samen over mogelijkheden, want dat is een belangrijk maar groot en kostbaar project. Wie weet vinden we hier samen in de komende jaren een oplossing voor.

Een mooie spin-off van dit project was dat de gedelegeerde van provincie aanwezig was bij onze eindpresentatie. Hij was zo onder de indruk van de resultaten die we konden delen over deze leerlingen, dat hij aan het lerarenteam beloofde zich sterk te maken voor het aanstellen van een schoolpsycholoog in Ouarzazate. Als dat geen prachtige beloning is!

Uitwisseling van kennis

Tijdens alle bovenstaande projecten stond kennisuitwisseling centraal. We werkten samen met professionals uit Marokko: leerkrachten, psychologen en onderwijsdeskundigen. Daardoor deelden we al doende kennis en ervaring. Daarnaast organiseerden we lezingen in samenwerking met Marokkaanse organisaties. Onze vrijwilligers deelden hun kennis en gingen in gesprek met hun gehoor.

In 2016 organiseerden we de volgende lezingen:

- ★ “Les Troubles du spectre de l’autisme”. Door: M.V. de Jonge. Voor: verpleegkundigen werkzaam in basis gezondheidszorg zoals consultatiebureaus, ziekenhuizen, scholen. In: Ouarzazate.
- ★ “Les difficultés d’apprentissage et les fonctions exécutives”. Door: M.V. de Jonge, namens gehele onderzoeksteam (zie boven). Voor: docententeam basisschool, directie, inspecteur van onderwijs en gedelegeerde met portefeuille onderwijs van de provincie. In: Ouarzazate.
- ★ “Reconnaître les symptômes du troubles du spectre de l’autisme (TSA)” et “Aider l’enfant avec un TSA à gravir les échelons du développement.” (workshop). Door: Dr. C. Dietz. Voor: Vereniging van psychologen werkzaam in het Academisch Ziekenhuis Marrakech (CHU Le Centre Hospitalier Mohammed VI). In: Marrakech.
- ★ “Reconnaître les symptômes du troubles du spectre de l’autisme (TSA)” et “Aider l’enfant avec un TSA à gravir les échelons du développement.” (workshop). Door: Dr. C. Dietz. Voor: Ouders en professionals. In: Ouarzazate.

Opvolgen lopende projecten

Natuurlijk bouwen we voort aan projecten die we in voorgaande jaren begonnen of eigenlijk is het beter te zeggen dat onze collega’s in Marokko dat doen. Dat zien we met zoveel plezier, omdat dat voor ons het best zichtbaar maakt wat voor hen bruikbaar is en wat niet. We zagen fantastische resultaten en vorderingen op gebied van:

- ★ Begeleiden van kinderen met autisme en ontwikkelingsstoornissen thuis en op school. (project gestart in 2012).

- ★ Transitie van klassikaal onderwijs naar werken in kleine groepjes aan individuele doelen. (project gestart in 2013).
- ★ Implementatie van TEACCH als werkwijze in de klas van Ibtisama. (project gestart in 2013).
- ★ Themagericht werken en stimuleren van taal (project gestart in 2014).
- ★ Leesles met de methode 'picto-lezen'. (project gestart in 2015).

Vooruitblik

Onze werkwijze blijkt goed ontvangen te worden: korte projecten, steeds aansluitend bij actuele vragen van ouders en professionals. We zijn blij dat het wederzijds vertrouwen steeds verder groeit waardoor nieuwe vragen gesteld worden en kwetsbare onderwerpen besproken worden.

De vragen waar we ons in 2017 op hopen te kunnen richten zijn:

- Zorg en onderwijs: werken met niveaugroepen. De provincie bouwt aan een centrum voor kinderen met ontwikkelingsstoornissen. 'Ibtisama' ziet daar reikhalzend naar uit, omdat ze daarin groter behuisd zijn en met verschillende klasjes of groepen kunnen werken. Zij vragen ons te helpen met het vormgeven van niveaugroepen en mee te denken over inhoud en pedagogisch-didactische aanpak.
- Kennisfilmpjes: kennis is vluchtig. We zouden onze kennis uitwisselingsprojecten graag een duurzamer karakter geven door informatie en praktische voorbeelden vast te leggen in korte filmpjes. Zowel ouders als professionals vragen niet alleen te vertellen hoe je bepaalde zaken zou kunnen aanpakken, maar het ook te laten zien.

Financiering

Stichting Nour werd geholpen door particuliere donateurs en door algemeen nut beogende instellingen, zoals kerken. De kosten van onze uitwisselingsbezoeken zijn laag gebleven door de bijdragen van onze Marokkaanse samenwerkingspartners, onderdak dat ons in Marokko geboden werd en door vrijwilligers die hun eigen reis- of verblijfskosten bekostigden. Zie ook financiële verantwoording (http://stichtingnour.nl/nl_NL/over-ons/anbi).

Dankbaar

Het bestuur van Stichting Nour is alle donateurs en vrijwilligers zeer dankbaar. Dankzij hun bijdrage is het projectjaar 2016 succesvol verlopen. De samenwerking met de oudervereniging Ibtisama en ons netwerk in Marokko wordt voortgezet in 2017.

Zie voor verslagen en foto's van de projectactiviteiten, en voor ervaringen van de betrokkenen:
www.stichtingnour.nl